

1st TERM SYLLABUS

CLASS - 6th PUNJABI

ਪਾਠ - ੨ ਪ੍ਰਭਾਸ਼ਾ ਮਠੀ

ਪਾਠ - ੪ ਗੁਰੂ ਦਾ ਮਥਾਨੇ

ਪਾਠ - ੧ ਮਾਠਾ ਕੇ ਤੇ ਮਾਠਾ ਕਗਲੀ

ਇਮਾਰਤ -

੧. ਘੋੜੀ ਜਾਂ ਭਾਸ਼ਾ ੨. ਖਿੱਗ

੩. ਮੁਗ਼ਲ

ਕ੍ਰਮ - ੧. ਇਮਾਰੀ ਦਾ ਮਠਾ

੨. ਇਮਾਰੀ ਕੇ

ਇਮਾਰੀ/ਪੱਤਰ -

੧. ਮੁਗ਼ਲ ਮਠੀ ਕੇ ਪਾਸ ਕੇ ਤੇ ਇਮਾਰੀ-ਪੱਤਰ

੨. ਇਮਾਰੀ ਕੇ ਤੇ ਇਮਾਰੀ ਤੇ ਇਮਾਰੀ ਕੇ ਇਮਾਰੀ-ਪੱਤਰ

ਕਗਲੀ ੧. ਮੇਰ ਤੇ ਕੁਰੀ

੨. ਕੁਰੀ ਤੇ ਕਾਂ

ਪਾਠ - 2 ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਮਠਾ

- ਉੱਤਰ-1 ਉੱਤਰ ਵਿੱਚ - ਦੋ ਕਾਈਆਂ
ਰੁਖੀਤ ਨੇ ਸਕੂਲ ਸਮਾਉਣਿਆ ਹੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਡੰਗੀ ਨੀ ਮੈਲ
ਤਾਂ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਕਮਾਨ ਹੀ ਹੋ ਗਈ। ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਬਾਏ
ਪੈਗਨ ਹੋ ਜਾਵੋਗੇ।
- ਉੱਤਰ-2 ਉੱਤਰ ਵਿੱਚ ਸੁਗੀਏ - ਸਮਾਜ ਤੋਂ ਸਿੱਧ ਦਾ ਸੁਗੀਏ ਵਿੱਚ ਸੀ।
- ਉੱਤਰ-3 ਤੋਂ ਸਿੱਧ, ਰਜਗਰੂ ਅਤੇ ਸੁਖਦੇਵ ਦੇਸ਼ ਠਗਤਾ ਸੀ ਫਾਂਗੀ
ਇੰਤੀ ਗਈ ਸੀ।
- ਉੱਤਰ-4 ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਚਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਮੱਠਾਂ ਫੌਜੀ ਜਰਮੈਂਟ ਬਣਵੇ
ਚੌੜ ਪਏ।
- ਉੱਤਰ-5 ਡੰਗੀ ਨੇ ਰੁਖੀਤ ਨੂੰ ਗਪੜਕੜੀ ਵਿੱਚ ਕੀਤਿਆ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੁੱਤਰ ਤੂੰ
ਤਾਂ ਮਰਮੁਰ ਰੁਖੀਤ ਪੁੱਤਰ ਬਣ ਕੇ ਦਿਖਾ ਦਿੱਤਾ।

ਉੱਤਰ 4-5 ਕਾਈਆਂ ਵਿੱਚ

ਉੱਤਰ-1 ਤੋਂ ਸਿੱਧ ਨੇ ਸਮਾਪਣ ਸਾਖੀਆਂ ਨਾਕ ਸਿਖਰੇ ਸਾਂਡਰਨ ਨੂੰ
ਮਾਰਿਆ, ਸਮੇਂ ਬੜੀ ਇੱਕ ਈਥ ਸੁੱਟਿਆ, ਜੇਕੁ ਇੱਕ ਮੈਂ
ਫਰੋ ਵਿੱਚ ਗੁਜ਼ਾਰ, ਉੱਥ ਪੜਿਆ ਤੇ ਤਿੱਥਿਆ, ਹੱਥ
ਫਾਂਗੀ ਦਾ ਰੋਸਾ ਚੁੱਕਿਆ। Pg no - 10

ਉੱਤਰ-2 ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਸਿੱਧ ਦੇ ਤਾਂ ਨੂੰ ਜਿੰਦਾ ਰੱਖਣ ਕਈ ਤੋਂ
ਸਿੱਧ ਦੀ ਯਾਰ ਇੱਕ ਵਿੱਚੋਂ ਕਾਨ, ਸਕੂਲ, ਸਕੂਲਾਂ ਅਤੇ
ਪਾਠਾਂ ਦੇ ਤਾਂ ਤੋਂ ਸਿੱਧ ਦੇ ਤਾਂ ਤੇ ਰੱਖੇ ਗਏ। ਥਾਂ-
ਥਾਂ ਵੱਡੇ ਕੰਗੇ। ਫੌਰ ਸੁਧਾ ਤੇ ਪੂਰੇ ਨਾਕ ਚੁੱਤਾਂ ਨੂੰ ਗਰ
ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਗਏਈਏ ਅਤੇ ਚਾਡੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਤਿੱਥੀਆਂ
ਫਾਂਗਾਂ ਤੇ ਗੀਤ ਗਾਉਂਦੇ ਹਨ। Pg no - 10, 11

ਉੱਤਰ-3 ਸਭ ਨੇ ਸਾਖਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹੁਣ ਵੀ ਬਾਠਤ ਤੇ ਕੜਾਈ ਖੁੰਗੀ
ਹੋਈ ਹੈ। ਪੜੀ ਸਾਂ ਨੂੰ ਤੋਂ ਸਿੱਧ ਫਰੋ ਹੋ ਪੁੱਤਰਾਂ
ਪੀਆਂ ਦੀ ਕੜਾਈ ਹੈ। ਸਮਾਜ ਸਕੂਲ ਸਿੱਧੇ ਹੀ ਬਾਠਤ ਤੇ
ਕੜਾਈ ਕੜਾਈ ਕਈ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਸਭ ਫੌਜੀ ਜਰਮੈਂਟ ਫਾਂਗੇ
ਮੱਠ ਤੋਂ ਪਏ ਅਤੇ ਸੁਧੇ ਚੌੜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ
ਪਏ। ਸਭ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੇ ਤਾਂ ਤੋਂ ਸੁਧੇ ਸੁਧੇ ਵੇਸ-ਪਿਆਰ

ਮਾੜੇ ਵੇਲੇ - ਤਰੀਕੇ ਦੀ ਕੁਸ਼ਲਤਾ ਦੀ ਵਧਣਾ ਕਾਰਨ
ਤੇ ਤੁਸੀਂ ਸਾਰੇ ਘੜੇ ਪੂਰੇ ਤਰੀਕੇ ਤੇ ਧਿਆਨ ਦੇ।

Pg no - 11

1-2 Back Exercises

① ਚਰ - ਵਿਕਾਸ (P. no - 12)

- (ੳ) ਸੁਗੰਧ ਵੇਲੇ (ਅ) ਪ੍ਰਾਕ੍ਰਮਿਕ ਮਾਡਲ (ੲ) ਸਾਂਝੇ
- (ੴ) ਸਮੇਂ-ਵਿਕਾਸ (ੳ) ਵੇਲੇ-ਪਿਛਾ (ੴ) ਸਿਰ ਮਗਰ

② ਫਾਰ ਇੱਕ ਵਾਰ - Do it yourself.

③ ਖਾੜੀ ਖਾਣ (Pg no 13)

- (ੳ) ਪ੍ਰਾਕ੍ਰਮਿਕ ਮਾਡਲ (ਅ) ਸਮੇਂ-ਵਿਕਾਸ (ੲ) ਸੁਖਦੇਵ
- (ੴ) ਕਾਰਜ-ਮਾਡਲ, ਪਾਠ (ੳ) ਫੋਨੀ (ੴ) ਸਿਰ ਮਗਰ

① ਵਿਕਾਸ (Pg no 13, 14)

- (ੳ) ਡਰਪੋਵ (ਅ) ਸੰਘ (ੲ) ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ
- (ੴ) ਸੈਮੀ ਨੀ (ੳ) ਸਭਾ

② ਫਾਰ ਦੀ ਵਾਰ ਘੜੀ (Pg no 14)

- (ੳ) ਸੁੱਚੇ ਵੇਲੇ ਪਾ ਕੇ ਸਮੇਂ।
- (ਅ) ਵਧਣਾ ਤੇ ਵਧੇਰੇ ਹੁੰਦੇ।
- (ੲ) ਸੁਗੰਧ ਤੇ ਵੇਲੇ ਵਧੀ ਜਾਣਾ ਵਧੀਆ।
- (ੳ) ਸਮੇਂ-ਵਿਕਾਸ ਤੇ ਭਾਗ ਵਧੇ।
- (ੴ) ਘੜੇ ਪੂਰੇ ਤਰੀਕੇ ਤੇ ਧਿਆਨ ਦੇ।

ਕੁਸ਼ਲਤਾ ਵਿਕਾਸ ਤੇ ਲੋਗਤਾ ਪਾਠ

Do it yourself.

ਪਾਠ - 8 ਗੁਰੂ ਦਾ ਸਾਖਾਰ

ਉੱਤਰ ਵਿੱਚ ਦੋ ਕਾਰੀਆਂ ਵਿੱਚ

- ਉੱਤਰ-1 ਗੁਰੂਮਾਗ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆਂ ਕਈ ਗੁਰੂ ਨੇ ਦਰਬਾਰ ਵਿੱਚ ਦਿਖਾਏ
ਦੀ ਬੁਝਾਇਆ।
- ਉੱਤਰ-2 ਗੁਰੂਮਾਗ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਰਿਸ਼ੀ ਦੇ ਆਸ਼ਰਮ
ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।
- ਉੱਤਰ-3 ਗੁਰੂ ਨੇ ਰਿਸ਼ੀ ਤੇ ਗੁਰੂਮਾਗ ਤੇ ਅੱਖਰ ਗਿਆਨ, ਮੁਖਤਰ
ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਗੁਰੂਮਾਗ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆਂ ਦੇ ਕਈ ਕਿਸਮ।
- ਉੱਤਰ-4 ਗੁਰੂਮਾਗ ਮੰਦਰ - ਮੰਦਰ ਉੱਚੇ ਜਗਤ ਵਿੱਚ ਰੱਖੇ, ਰੱਖ
ਤੇ ਬਾਹਰ ਕਈ ਕੰਢੀ ਕੰਢੀ ਚੜ੍ਹੇ ਜਾਏ।
- ਉੱਤਰ-5 ਜਦੋਂ ਗੁਰੂਮਾਗ ਨੇ ਇੱਕ - ਇੱਕ ਬੜਾ ਚੁੱਕ ਕਈ ਤੇ
ਸਮਾਪਤ ਗੁਰੂ ਦੇ ਚਰਚਾਂ ਅੱਗੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤੀ ਤਾਂ ਜਾਤੀ
ਦਿੱਤ ਦੇਖ ਕੇ ਹੰਗਰ ਹੋ ਗਏ।
- ਉੱਤਰ-6 ਰਿਸ਼ੀ ਨੇ ਗੁਰੂ ਤੇ ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚੇ ਸਾਖਾਰ
ਗੁਰੂ ਦਾ ਦੱਸਿਆ।

ਉੱਤਰ 4-5 ਕਾਰੀਆਂ ਵਿੱਚ

- ਉੱਤਰ-1 ਸਮਾਸਰਮ ਦਾ ਤਿਆਰ ਤੇ ਆਤਮਾ - ਦੁਆਰਾ ਬਹੁਤ
ਦੁਖੀਆਂ ਸੀ। ਸਮਾਸਰਮ ਦੇ ਚਾਰ ਪਾਸੇ ਛਾ - ਚਾਰ ਰੁੱਖ ਤੇ
ਅੱਗੇ ਡੇਢ ਡੇਢ - ਚੁੱਕੇ ਸਨ। ਜੇਕੋਂ ਮੇਰੇ ਪੁੱਜੇ ਤਾਂ ਸਨ
ਵਿਖਰ ਤੇ ਸਿੱਠੀ ਬੈਠੀ ਬੈਠੇ ਤੇ ਸਨ ਤੇ ਕਿਤੇ ਗਿਰਤ
ਬੈਠਿਕੇ ਨੇ ਕੇ ਪਾਹ ਚੁੱਕੇ ਤੇ ਸਨ।
- ਉੱਤਰ-2 ਇਸੇ ਤਰੀਕੀ ਨੀ ਬਾਇਓ ਕਿ ਗੁਰੂਮਾਗ ਰਿਸ਼ੀ ਦੀਆਂ ਬੜਾਈ
ਉੱਚੇ। ਇਸ ਕਈ ਉੱਚੇ ਗੁਰੂ ਦੇ ਕੰਢੇ ਤੇ।
- ਉੱਤਰ-3 ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਦੇ ਸਾਖਾਰ ਬਾਰੇ ਰਿਸ਼ੀ ਨੇ ਗੁਰੂ ਤੇ
ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚੇ ਤੇ ਪੁਨਰਜੰਮ
ਸਾਖਾਰ ਸਿਰਫ ਗੁਰੂ ਦਾ ਹੀ ਹੈ। ਮਾਂ - ਬਾਪ ਸਿਰਫ ਜਨਮ
ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਜੀਵਨ ਜਾਫ ਗੁਰੂ ਹੀ ਸਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ।
- ਉੱਤਰ-4 ਪੁੱਤਰ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਈ ਗੁਰੂ ਨੇ ਸਮਾਪਤ
ਦੱਸਿਆ ਤੇ ਸੰਸਾਰ - ਮੰਦਰਾਂ ਕੀਤਾ। ਇਹਦੇ ਤੇ ਬੁਝਾਇਆ
ਗਿਆ ਤੇ ਰਿਸ਼ੀ ਦਾ ਆਸ਼ਰਮ ਬੁਝਾਇਆ ਗਿਆ।

Back Exercises

① ਮੁਢਲੇ ਸ਼ਬਦ — Do it yourself on copy

② ਬਹੁ - ਵਿਕਰਪੀ

(ੳ) ਕੀੜੇ

(ੴ) ਖੜਾਣਾ

(ੴ) ਹਿੰਮੀ ਦੇ ਸਮੁੱਚੇ ਵਿਚ

(ੴ) ਟੀਰ

(ੴ) ਖੁੱਸਾ - ਟੁੱਟਾ
(ੴ) ਗੁਰੂ ਦੇ

③ ਢਾਲ ਵਿਚ ਟੋੜੇ Do it yourself on copy

④ ਖਾੜੀ ਖਾੜੀ ਭਰੇ —

1. ਕੀੜੇ

4. ਪੁਨਫਲੋਗ

2. ਹਿੰਮੀ

5. ਮਜ਼ੀਹਦਾਰ

3. ਤਕਦਾਰਖਾੜੀ

⑤ ਸਹੀ ਗੜਤ (✓, X)

1. ✓

2. X

3. ✓

4. X

5. ✓

6. X

ਤੁਮ੍ਹਾਂ ਅਤੇ ਵਿਆਕਰਣ

ਬਹੁ - ਵਿਕਰਪੀ

(ੳ) ਟੀਰ

(ੴ) ਲਾਤਰੀ ਆਏ ਹਨ।

(ੴ) ਗੁਰੂ ਨੇ ਨੌਕਰਾਣੀ ਤੋਂ ਬੁਝਾਇਆ

(ੴ) ਖੁੱਸਾ

ਸਮੇਤ ਦਾ ਕੇ ਵੇ - ਵੇ ਸ਼ਬਦ

1. ਮ — ਮਕੀਣ , ਮਰਕੂ

2. ਰਮ — ਰਮਕ , ਰਮਕੀਰ , ਰਮਰ

3. ਹਮ — ਹਮਕਰਕ , ਹਮਕਰ , ਹਮਕਰ

4. ਉਪ — ਉਪਕਾਰ , ਉਪਜਾਊ , ਉਪਮੀਤਰੀ

5. ਮਾਪ — ਮਾਪਮਾਤ , ਮਾਪਮੁਢਰ

6. ਮਥ — ਮਥਲੀ , ਮਥਰ , ਮਥ-ਜੱਜ

7. ਮਹਿ — ਮਹਿਕਾਰੀ , ਮਹਿਕੋਗ , ਮਹਿਛੋ

8. ਖੁੱਸ — ਖੁੱਸਗਾਰੀ , ਖੁੱਸਥੀ , ਖੁੱਸਕੁਮੀਥ

ਉਚਕਤਮਰ ਵਿਕਿਆਈ ਤੇ ਕੋਸਤ ਪਰਚ —

Do it Yourself.

ਪਾਠ - ੧ ਮਾਠ ਕਰ ਤੇ ਕਗਏ

ਉੱਤਰ ਇੱਕ ਦੋ ਤਾਈਆਂ ਇੱਕ

- (ੳ) ਚੌਠਿਆਂ ਤੋਂ ਮਕੂਰ ਦੀ ਸ਼ਕਿੰਠਗਣਾ ਦੀ ਸਭਾ ਦੀ ਉੱਤਰ ਗਿੰਦੀ ਸੀ।
- (ਅ) ਮਾਠ ਨੀ ਨੇ ਚੌਠਿਆਂ ਤੋਂ ਕਿਸੇ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾੜ 'ਜੀ' ਤਾਰ ਚੁਕਾਉਣ ਵਧੀ ਰਿਹਾ।
- (ੲ) ਚਾਲ ਨੀ ਮਾਤ੍ਰੇ ਘਰ ਇੱਕ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਮੱਥੇ ਨਾ ਨਾੜ ਚੁਕਾਉਣ ਤੋਂ ਟਰ ਇੰਦੇ ਸਨ।
- (ੳ) ਉਸੀ ਇਸੀ ਚੌਠੇ ਮਾਠ ਨੀ ਤੋਂ ਸੱਜੇ ਹੱਥ ਦੀਆਂ ਦੋ ਉੱਗੜਾਂ ਤੋਂ ਮੱਥੇ ਤੇ ਪੁੱਠੀਆਂ ਹੱਥਰੇ ਜੋ ਗਿੰਦ ਨਾਂ ਕਮਸਤ ਕੀਰੇ ਸਨ।
- (ੴ) ਸੰਗਰੰਜ ਇੰਦੇ ਫੁਲੇ ਤੋਂ ਇਨ ਨਾਂ ਗਤ ਦੇ ਸਮੇਂ ਮਾਤ੍ਰਮਾਠ 'ਗੁੱਡ ਮਾਰੀਗ' 'ਗੁੱਡ ਮਾਠਕੂਰ' 'ਗੁੱਡ ਈੜੀਗ' ਨਾਂ 'ਗੁੱਡ ਨਾਈਟ' ਕਰਿੰਦੇ ਇਸ ਕਰੇ ਸਨ।
- (ੲ) ਗਿੰਦੇ ਕੋਰ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਚੁਕਾਉਣ ਵੇਲੇ 'ਕਮਸਕਾਰ' 'ਕਮਸਤ' 'ਪੁਠਮ' 'ਗਮ ਗਮੇ' ਨਾਂ ਜੋ ਹੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਕਰਿੰਦੇ ਮਾਖਦੇ ਹਨ।

ਉੱਤਰ ੫-੬ ਤਾਈਆਂ ਇੱਕ

- (ੳ) ਮਕੂਰ ਦੀ ਸ਼ਕਿੰਠਗਣਾ ਦੀ ਸਭਾ ਦੀ ਸਾਠਿਆਂ ਤੋਂ ਉੱਤਰ ਗਿੰਦੀ। ਚਾਲ ਸਭਾ ਇੱਕ ਵੇਲੀ ਨੇਇਰਮਾਗੀ ਉਠਕੇ ਸੁਠਾਉਣ ਤੇ ਵਧੀ ਕਗਈ।
- (ਅ) ਕੋਖਰ ਤੇ ਕਿਸੇ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾੜ 'ਜੀ' ਤਾਰ ਚੁਕਾਉਣ ਇੰਦੇ ਸੁਮਕਰ ਤਰੀਂ ਮਾਈ ਕਿਉਕਿ ਉੱਤਰਾਂ ਦੇ ਚਾਲੀ ਨੀ ਘਰ ਇੰਦੇ ਉੱਤਰਾਂ ਤੋਂ ਕਿਸੇ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾੜ ਨੀ ਤਾਉਣ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਇੰਦੇ ਸਨ। ਉਹ ਘਰ ਇੰਦੇ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਮੱਥੇ ਨਾਂ ਨਾੜ ਚੁਕਾਉਣ ਤੋਂ ਟਰ ਵੀ ਇੰਦੇ ਸਨ।
- (ੲ) ਸੇਠਾ ਦੀਆਂ ਸਠਿਆਤਾਂ ਇੰਦੇ ਇੰਦੇ ਫੁਲੇ ਤੋਂ ਇਸ ਵੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸੰਗਰੰਜ ਇੰਦੇ ਫੁਲੇ ਤੋਂ ਇਨ ਨਾਂ ਗਤ ਦੇ ਸਮੇਂ ਮਾਤ੍ਰਮਾਠ 'ਗੁੱਡ ਮਾਰੀਗ' 'ਗੁੱਡ ਮਾਠਕੂਰ' 'ਗੁੱਡ ਈੜੀਗ' ਨਾਂ 'ਗੁੱਡ ਨਾਈਟ' ਕਰਿੰਦੇ ਇਸ ਕਰੇ ਹਨ। ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਇੰਦੇ 'ਮਤਿ ਹੀ ਮਕਾਰ' ਚੁਕਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਗਿੰਦੇ ਧਰਮ ਇੰਦੇ 'ਕਮਸਕਾਰ' 'ਕਮਸਤ' 'ਪੁਠਮ'

ਗਮ ਗਮ ਨਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਵਿਸ਼ਰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
 ਇਸਦਾ ਪਰਮ ਇੱਕ ਰੁਮਾ - ਮੜਾਮ ਕਰਿਕੇ ਹੋ।
 (ਮ) ਵੇਖ ਕੇ ਨੇਰੇ ਆਪਣੇ ਨਾਮ ਨੂੰ ਨਾੜ ਸੁਣਿ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
 ਨਾਮ ਨੂੰ ਹੋ ਜੋਈ ਦੇ ਮੰਗਿਓ ਕੇਖਰੇ ਹੋਵਾਈਏ ਹੈ।
 'ਗਮ ਗਮ' ਕਰਿਕੇ। ਵੇਖ ਕੇ ਨਾਂ ਦੀ ਆਖੀ ਸੁਣੇ।
 ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਇੱਕ ਦੁਬਾਰਾ ਵੀ 'ਗਮ ਗਮ' ਸੁਣੇ।
 ਖੜਾ ਖੜਾ ਹੋਵੇ। ਤਦ ਨਾਪਦਾ ਜਿੰਦੇ ਮਾਗ ਬਜ਼ਾਰ
 ਹੀ ਆਪਣਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਖਰੇ ਜਿੰਦੇ ਮਾਗ ਬਜ਼ਾਰ
 ਉੱਚੇ ਹੈ। ਨੀ ਆਖਿਆ ਆਖ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਬਹੁ - ਵਿਕਲਪੀ

- (ੳ) ਘਾੜ ਸੁੱਕੇ (ੳੳ) ਉੱਚੇ ਚਰੀ ਜੀ (ੲ) ਮੰਗਰੋਜ
 (ੳ) ਮੱਠਿ ਵੀ ਆਕਾੜ (ੳੳ) ਗਮ ਗਮ
 ਘਾੜੀ ਘਾੜੀ
 (ੳ) ਮੁੱਕਿਰੋੜਾੜ (ੲ) ਤੁੱਕੜ (ੳ) ਰੁਮਾ ਮੜਾਮ
 (ੳ) ਮੰਗਰੋਜੀ (ੳ) ਮੱਠਿ ਵੀ ਆਕਾੜ

ਸਹੀ ਗੜਤ

1. ✓ 2. X 3. X 4. ✓ 5. X

ਵਿਆਕਰਨ - ਬਹੁ ਵਿਕਲਪੀ

- (ੳ) ਨਿਗਰ (ੳੳ) ਸੁਗਿਰ (ੲ) ਮੈਂ ਪਾਮ ਤੋ ਗਿਆਰ
 (ੳ) ਅਧਿਆਪਕਾੜਾਂ (ੳੳ) ਕੜੀ ਹੋਮ ਗਈ ਹੈ।

ਕਿਸੇ ਸੁਬਦਾ ਦਾ ਆਪਣੀ ਸਿਫਾਰੇ

1. ਗਈ 2. ਬਗਮ 3. ਮੜਕਾ 4. ਸੱਕਾਈ
 5. ਬ੍ਰਾਹਮਣੀ 6. ਵੇਖਕਾ

ਸੁਬਦ ਮਾਰੇ, ਫਲ, ਹਰਾਤਮਰ ਵਿਗਿਆਣਾਂ, ਕੰਗੜੀ
 ਪਰਥ — Do it Yourself.

GRAMMAR

L-1 ਖੈਰੀ ਜਾਂ ਭਾਸ਼ਾ

1. ਸਹੀ ਉੱਤਰ ਲੱਗੇ ✓ (ਸਹੀ) ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਰਤੋਂ P.no (11, 12)

- (ੳ) ਖੈਰੀ ਚਾਕ ਦਾ (ਸਮ) ਵਿਖੜੀ ਭਾਸ਼ਾ (ੲ) ਸੋਢਿਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ
 (ਸ) ਸੰਮ੍ਰਿਤਮਰ , ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ (ੳ) ਮੋਗਾ , ਬਰਨਾਲਾ
 (ੲ) ਕਪੂਰਥਲਾ , ਜਲੰਧਰ (ੲ) ਮੁਕਤਸਰ

2. ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਉੱਤਰ Pg no-12

ਪ੍ਰ: ਖੈਰੀ ਜਾਂ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਖੜੀ ਲਾਖਦੇ ਹਨ ?
 ਉੱਤਰ - ਨਿਮ ਸਾਪਨ ਸਹੀ ਲਈ ਲਾਪੁਣੇ ਸਨ ਦੇ ਭਾਵ ਖੈਰੀ
 ਜਾਂ ਵਿਖੜੇ ਪੂਰੇ ਵਰੇ ਹਾਂ ਖੈਰੀ ਜਾਂ ਭਾਸ਼ਾ ਲਾਖਾਉਣੀ
 ਹੈ।

ਪ੍ਰ: ਉਪ-ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਖੜੀ ਲਾਖਦੇ ਹਨ ?
 ਉੱਤਰ - ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਾਤ ਦੀ ਵੱਡੀ ਖੈਰੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਖੈਰੀਆ ਜਾਂਦੀਆਂ
 ਉਪ-ਉਪ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ , ਉਪ-ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਲਾਖਾਉਣੀਆਂ ਹਨ।

ਪ੍ਰ: ਵਿਖੜੀ ਜਾਂ ਸਾਹਿਤਕ ਭਾਸ਼ਾ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ?
 ਉੱਤਰ - ਨਿੱਕੀ ਗੱਲ-ਬਾਤ ਲਈ ਕਿਸੇ ਨਾਕ ਵਿਖੜੇ ਵਰੇ ਹਾਂ,
 ਉਹ ਵਿਖੜੀ ਜਾਂ ਸਾਹਿਤਕ ਖੈਰੀ ਲਾਖਾਉਣੀ ਹੈ ਇਹ ਭਾਸ਼ਾ
 ਸੁੱਚ ਹੋਣੀ ਹੈ ਇਸ ਵਿੱਚ ਜੀ ਵੱਖਰਾਂ ਅਤੇ ਸਾਹਿਤਕਾਂ
 ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ , ਵਿਚਾਰਾਂ , ਲਾਖਣਾਂ ਲਾਇ ਹੋਈਆਂ
 ਹਨ।

ਪ੍ਰ: ਹਿੰਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਕਿਹੜੀ ਭਾਸ਼ਾ ਲਾਖਾਉਣੀ ਹੈ ?

ਉੱਤਰ - ਹਮਦਾ ਭਾਸ਼ਾ

ਪ੍ਰ: ਸੰਗਰੰਜੀ ਭਾਸ਼ਾ ਤੋਂ ਭਾਵ ਇਹ ਕਿਉਂ ਲਾਖਾਉਣੀ
 ਗਿਆ ਹੈ ?

ਉੱਤਰ - ਸੰਗਰੰਜੀ ਇੱਕ ਅੰਤਰ ਹਮਦਾ ਹੈ। ਇਸਦੀਆਂ ਦੋ ਖੁੱਤਾਂ ਹਨ
 ਇਹ ਸੰਗਰੰਜੀ ਖੈਰੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਵਧੇ ਉਸਦੀਆਂ ਦੋ ਖੁੱਤਾਂ
 ਨਾਕ ਸੋਢਿਕ ਖੈਰੀ ਵਧੇ ਸੰਗਰੰਜੀ ਭਾਸ਼ਾ ਤੋਂ ਲਾਖਾਉਣੀਆਂ
 ਗਿਆ ਹੈ।

3. ਸਹੀ (✓) ਅਤੇ ਗਲਤ (X) Pg no-12
 (ੳ) ✓ (ਸ) ✓ (ੲ) X (ਸ) ✓
 (ੳ) ✓

4. ਖਾੜੀ ਖਾਣਾਂ ਕੋ Pg no - 13

(ੳ) ਤਮਾ (ਮ) ਚੌ (ੲ) ਫਿਖਤੀ
(ਨ) ਮਲੇਕਾਂ (ੳ) ਮੀਗਰੋਲੀ (ੲ) ਚਿੰਦੀ

5. ਨੌਂ ਭਾਂਡਿਆਂ

ਪੰਜਾਬੀ, ਖੀਰਾੜੀ, ਵੈਲੜੇ, ਗੁਜਰਤੀ, ਮਸ਼ਮੀ
ਚਿੰਦੀ, ਮਗਠੀ, ਰਮੁਮੀਰੀ, ਮੀਗਰੋਲੀ

6. ਭਾਂਡਿਆਂ ਤੋਂ ਪੂਰੇਗਾ ਸਾੜ ਮਿਡਾਉ Pg no - 13

1. ਪੰਜਾਬ 2. ਗੁਜਰਤ 3. ਮਗਰਮਿਠ
4. ਖੀਰਾੜ 5. ਮਸ਼ਮਮ 6. ਰਮੁਮੀਰ
7. ਵਰਸਾੜ

ਖੇਡ-ਖੇਡ ਇੱਕੋ ਮਿੱਖ

① ਚਿੰਦੀ - ਮੁਝੇ ਗਰੀ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਪੰਜਾਬੀ ਹੂੰ।
ਮੀਗਰੋਲੀ - I am proud to be Indian

② ਚਿੰਦੀ - ਆਰਨ ਲਿਆਰੋਂ ਕਾ ਕੋਰਾ ਹੈ।
ਮੀਗਰੋਲੀ - India is a country of festivals.

③ ਚਿੰਦੀ - ਪੰਜਾਬ ਭਕ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਸਾੜ ਹੈ।
ਮੀਗਰੋਲੀ - Punjab is a prosperous state.

④ ਚਿੰਦੀ - ਖਮੰਡੀ ਕਾ ਮਿਰ ਨੀਚਾ
ਮੀਗਰੋਲੀ - Pride path a fall.

L-8 Pg Grammar

1) ਮਰੀ (✓) ਦਾ ਸਿਮਾਨ (Pg no-57)

(ੳ) ਨਰ ਨਾੜ (m) ਮਾਰਾ ਨਾੜ (ੲ) ੨ (n) ਮੱਛ
 (ੳ) ਮਾਯਾਗਈ (ੲ) ਕੱਖਰਾ (ਖ) ਪੱਥਣ

2) ਪ੍ਰਮਾਣ ਉੱਤਰ (Pg no-58)

ਪ੍ਰ: 1) ਵਿੰਗ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਾਖਰੇ ਹਨ ਪ ਉਚਾਰਣ ਸਹਿਤ ਸਮਝਾਉ।

ਉੱਤਰ - ਸੁਧਰ ਦੇ ਨਿਸ਼ ਰੂਪ ਤੋਂ ਪ੍ਰਥਮ ਨਾੜੀ ਨਾਂ ਵਿਸਤਰੀ ਨਾੜੀ
 ਮੇਧੀਵੀ ਨਾੜਰਾਗੀ ਮਿੜਦੀ ਹੈ, ਉਸਦੀ ਵਿੰਗ ਮਾਖਰੇ ਹਨ।

ਨਿਏਂ: ਮਰ - ਮਰੀ, ਕੱਖਰਾ - ਕੱਖਰੀ, ਕੱਖਰ - ਕੱਖਰੀ

ਪ੍ਰ - ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਆਕਰਣ ਵਿੱਚ ਵਿੰਗ ਵਿੱਚ ਹਨ ਪ ਉਚਾਰਣਾਂ
 ਸਹਿਤ ਵਿੱਚ।

ਉੱਤਰ - ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਆਕਰਣ ਵਿੱਚ ਵਿੰਗ ਦੋ ਹਨ।

1) ਪੁਵਿੰਗ - ਨਿਏਂ: ਮਰ, ਘਾਂਰ, ਗਿਰ

2) ਵਿਸਤਰੀ ਵਿੰਗ - ਨਿਏਂ: ਮਰੀ, ਘਾਂਰੀ, ਗਿਰੀ

ਪ੍ਰ: ਪੁਵਿੰਗ ਦੀ ਪਠਿਗਮਾ ਵਿੱਚੋਂ ਸਭ ਉਚਾਰਣਾਂ ਹੀ ਵਿੱਚ।

ਉੱਤਰ - ਨਿਸ਼ਾਂ ਸੁਧਰਾਂ ਤੋਂ ਸਾਗਮਣ ਟਾੜ ਦੇ ਮਰ ਨਾਂ ਨਰ ਹੋਣ
 ਦਾ ਪਤਾ ਕਰੋ, ਉਸ ਤੋਂ ਪੁਵਿੰਗ ਮਾਖਰੇ ਹਨ। ਨਿਏਂ
 ਮਾਰਮੀ, ਕੱਖਰ, ਤੜਾ, ਮਰ ਮਾਰਿ।

ਪ੍ਰ: ਵਿਸਤਰੀ ਵਿੰਗ ਤੋਂ ਵੀ ਭਾੜ ਹੈ ਪ ਉਚਾਰਣਾਂ ਸਹਿਤ ਵਿੱਚ;

ਉੱਤਰ - ਨਿਸ਼ਾਂ ਸੁਧਰਾਂ ਤੋਂ ਸਾਗਮਣ ਟਾੜ ਦੇ ਵਿਸਤਰੀ ਨਾਂ ਮਾਰਾ
 ਹੋਣ ਘਾਂਰ ਪਤਾ ਕਰੋ, ਉਸ ਤੋਂ ਵਿਸਤਰੀ ਵਿੰਗ
 ਮਾਖਰੇ ਹਨ ਨਿਏਂ ਮੋਰਤ, ਕੱਖਰੀ, ਮੋਰੀ, ਕੱਖੀ ਮਾਰਿ।

(1) ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਸੁਭਾ ਤੇ ਸਿੱਖਤੀ ਦਿੱਤੀ ਇਹ ਗੱਲ

ਗੋਰੀ	ਘਾਣੀ
ਗਿਆਨੀ	ਗੁੱਠੀ
ਗੁਰੂ	ਗੋਰਾਮ
ਗੁਰੀ	ਗੁਰੀ

(2) ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਸੁਭਾ ਤੇ ਪ੍ਰਾਣੀ ਦਿੱਤੀ ਗੱਲ

ਗੋਰਾਮ	ਗਿਰਦ
ਗੁਰੂ	ਗੁਰੂ
ਗੁਰੂ	ਗਿਰਾਮੀ

(3) ਸੁਭਾ ਦੀ ਸਿੱਖ ਗੱਲ

- (1) ਇਹ ਗੱਲੀ ਦੀ ਸੁਭਾਈ ਹੈ।
- (2) ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਪਾਠ ਗੱਲੀ।
- (3) ਗੋਰੀ ਤੇ ਸੁਭਾਈ ਦਿੱਤੀ।
- (4) ਗੋਰੀ ਤੇ ਸੁਭਾਈ ਨੂੰ ਕਮੀਲਾ ਕਰ।
- (5) ਗੋਰੀ ਤੇ ਸੁਭਾਈ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

੧੫ ਮਿਥਿਆ

ਕੁਝ ਵੱਡੀ ਅਤੇ ਵੱਡੀ ਦੀ ਮਿਥਿਆ

ਇਸ ਵੱਡੀ ਤੋਂ ਮਾੜੇ ਇਹ ਮਿਥਿਆ ਮਿਥਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮਾੜੇ
 ਕੁਝੀ ਪੁਸ਼ੀਮਾ ਤੋਂ ਬਚਣ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕਈ ਵਾਰ ਮਨੀ
 ਕੁਝੀ ਪੁਸ਼ੀਮਾ ਸੁਫਲ ਆਪਣਾ ਸੁਕਨਾਨੇ ਵਗ ਫੈਲੇ ਜਾਂ।

ਸ਼ੇਰ ਅਤੇ ਚੂਹੇ ਵੱਡੀ ਦੀ ਮਿਥਿਆ

ਇਸ ਵੱਡੀ ਤੋਂ ਮਾੜੇ ਇਹ ਮਿਥਿਆ ਮਿਥਦੀ ਹੈ ਕਿ ਵਰ
 ਭੜਾ, ਹੈ ਭੜਾ, ਮੀਤ ਭੜਾ ਦਾ ਭੜਾ। ਮਾੜੇ ਹਰ ਇਕ
 ਦੀ ਮਰਦ ਕਰੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਕਈ ਵਾਰ ਡੇਰੇ ਤੋਂ ਡੇਰੇ
 ਚੀਜ਼ ਦੀ ਕੰਮ ਨਾ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।